

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

BEMÖTANDE

Mål nr M 4617-13; Svensk Kärnbränslehantering AB, angående överklagad dispens enligt artskyddsförordningen för åtgärder i samband med anläggande av slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, Östhammars kommun.

Mark- och miljödomstolens föreläggande (aktbilaga 125) återopas. Svensk Kärnbränslehantering AB ("SKB") bemöter i det följande Naturskyddsföreningen, Jordens vänner och Miljöorganisationernas kärnavfallsgransknings ("MKG") yttrande (aktbilaga 112, 123-124).

MKG anför att ett antal dispensfrågor kvarstår avseende orkidéer som guckusko och gulyxne i området och gör gällande att dispens inte kan lämnas på grund av verksamhetens påverkan särskilt på de hydrologiska förutsättningarna för gulyxne. MKG menar att den ansökta verksamheten sannolikt medför storskalig påverkan på vattenföringen i området och att det är osäkert om de skyddsåtgärder, vattentillförsel och vid behov slätter, som SKB åtagit sig för att motverka påverkan på vattenförhållandena verkligen fungerar. Gulyxne är känslig för relativt små variationer i hydrologi och det framgår av Artdatabankens faktablad att slätter kan gynna arten, men att det krävs en noggrann anpassning till de lokala förhållandena och att alltför hård hävd kan vara negativ i vissa miljöer. MKG framhåller att osäkerhet i hur åtgärder fungerar har bedömts relativt strängt på grund av EU-rättens krav på bevisning vid undantag från artskyddsreglerna samt med hänsyn till åtgärdernas inverkan på arternas lokala och regionala bevarandestatus kan artskyddsdispens inte medges.

SKB vidhåller vad som anförts tidigare och anför därutöver följande. Beträffande kravet på att dispenser inte ska försvåra upprätthållandet av arternas gynnsamma bevarandestatus vill SKB återigen understryka att SKB har gjort omfattande utredningar och tagit fram ett betydande underlag rörande de skyddade arterna inom berört område. Detta underlag har redovisats i detta mål samt i KBS-3-målet och legat till grund för domstolens yttrande till regeringen och regeringens tillåtlighetsbeslut i det målet. Som redovisats har SKB genomfört årliga uppföljningar av gulyxnepopulationen i Forsmarksområdet sedan 2012. Den nedgång i populationerna nationellt som MKG beskriver kan SKB inte se i Forsmarksområdet under de

tolv år som populationen har följts upp (dvs. under tidsperioden 2012–2023). En trend som däremot kan skönjas är att gulyxne ökar i antal, men där det också finns stora svängningar i populationen.¹ Länsstyrelsen i Uppsala län har också följt upp nio lokaler med gulyxne spridda över Uppland under tio års tid (under tidsperioden 2011–2020). Där kan inte heller någon nedgång skönjas, däremot stora mellanårsvariationer.

SKB är införstått med att arten gulyxne är känslig för långvariga grundvattenförändringar och har därför åtagit sig att genomföra omfattande åtgärder för att populationen i Forsmarksområdet inte ska minska på grund av SKB:s verksamhet, se bland annat de skyddsåtgärder som beskrivs i Bilaga K:5a som lämnades in i samband med ett kompletteringsyttrande till länsstyrelsen den 20 januari 2012, samt Bilaga 1 som lämnades in till domstolen i samband med ett yttrande i målet den 30 juni 2023. Åtgärder som SKB åtagit sig är bland annat tillförsel och reglering av vatten i våtmarker. Därtill har SKB åtagit sig slätter i 4–5 hektar rikkärr, både inom och utanför påverkansområdet. Gällande vattentillförselns effekt och anpassning till lokala förhållanden har SKB genomfört ett pilotprojekt där metoden för att reglera vattentillförsel i våtmarker testas i full skala.² Av försöken framgår att det är genomförbart att styra vattennivåerna i de utpekade våtmarkerna. Sedan 2015 pågår också försök med olika skötselmetoder i en våtmark med gulyxne för att på bästa sätt genomföra slätter så att gulyxne gynnas. Resultaten utvärderas löpande och förutsättningarna bedöms vara bättre i slatterytorna än i de referensytorna som inte slås. På detta sätt kommer SKB att kunna vidta slätteråtgärder som är anpassade till lokala förhållanden. SKB bedömer således att det inte råder någon osäkerhet kring huruvida skyddsåtgärderna avseende gulyxne fungerar.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer SKB att det står klart att de planerade åtgärderna, med hänsyn till de föreslagna skyddsåtgärderna, inte kommer att påverka arternas lokala eller regionala bevarandestatus negativt och att det finns förutsättningar för dispens enligt vad SKB yrkat och länsstyrelsen beslutat. MKG:s överklagande ska således avslås.

Vad gäller den fortsatta handläggningen föreslår SKB att målet avgörs efter sammanträde och i anslutning till att SKB:s talan i mål nr M 1333-11 prövas.

¹ Se Bilaga 1 – K:35, Kompletterande underlag (domstolens aktbilaga 106).

² Se Bilaga K:15 Pilotförsök med vattentillförsel till en våtmark i Forsmark i mål nr M 1333-11 (domstolens aktbilaga 304 i mål nr M 1333-11).

Göteborg/Malmö den 19 december 2023

Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Martin Johansson
(enligt fullmakt)

Caroline Perlström
(enligt fullmakt)